

Mødet den 29. Juni 1905.

Fraværende var: Magnus Nielsen, J. C. Petersen, Schourup og Thomsen.

1. (J. Nr. 165—1905). Der forelaa Meddelelse fra Aarhus Stiftamt om, at dette i Overenstemmelse med § 8 i Lov Nr. 75 af 3. April 1900 om Underholdsbidrag til Børn, der ere avlede udenfor Ægteskab, har fastsat det i bemeldte § ommeldte **Normalbidrag** for uformuende Fædre til uægte Børn for Aarhus Amts Vedkommende for Fem-aaret 1. Juli 1905 til 30. Juni 1910 saaledes;

For Aarhus og Horsens Byer:

For Barnets 2 første Leveaar . . . 72 Kr. aarlig.

— Resten af Tiden 66 „ —

For den øvrige Del af Amtet:

For Barnets 2 første Leveaar . . . 60 Kr. aarlig.

— Resten af Tiden 50 „ —

Jul. Andersen vilde benytte Lejligheden til at spørge om Byraadet ikke kunde øve nogen Indflydelse paa Fastsættelsen af Bidragene, der var alt for lave. Den økonomiske Udvikling havde medført, at Plejelønnen var steget til ca. 20 Kr. maanedlig, og der var ingen Mening i, at Barnefaderen kun skulde betale ca. $\frac{1}{3}$ af Udgifterne til vedkommende Barns Underhold.

Formanden ansaa det ikke for sandsynligt, at man nu kunde faa Bidragene sat op for de kom-

mende fem Aar. I hvert Tilfælde maatte man først have tilvejebragt Oplysning om, at Plejelønnen var steget saa meget, at de fastsatte Normalbidrag ikke stod i Forhold til denne.

Den foreliggende Meddelelse toges til Efterretning. Det vedtoges at anmode Fattigudvalget om at tilvejebringe Oplysning angaaende Gennemsnitsbeløbet af Plejeløn for Børn her i Aarhus og derefter forelægge Raadet disse Oplysninger.

2. (J. Nr. 149—1905). Der forelaa fra Skolekommissionen følgende Indstilling vedrørende Oprettelse af **Mellemskoleklasser** i Henhold til Almenskoleloven af 24 April 1903:

»Som det vil være det ærede Byraad bekendt, tilsigter Almenskoleloven af 24. April 1903 at tilvejebringe en Forbindelse mellem Folkeskolen og den højere Skole ved at gennemføre en Tredeling af Skolen, nemlig: Folkeskolen for Børn indtil 11 Aars Alderen, Mellemskolen fra 11 til 15 Aar og Gymnasiet for de følgende 3 Aar. Da de to første omfatte den egentlige Børnealder, ligger det nær for Kommunerne at optage Mellemskolen som Led i deres Skolevæsen, og en saadan Ordning er allerede indført i adskillige Byer. Kommissionen har derfor længe haft Tanken henvendt paa noget lignende for Aarhus' Vedkommende, men da den ved et Møde i Fjor med det samlede Lærerpersonele, forelagde dette Spørgsmaalet: »Kunne Byskolerne i Aarhus med dette Timeantal, den nuværende Undervisningsplan fastsætter, føre Børnene i 11 Aars Alderen (4. Klasse) til det Standpunkt som Optagelse i Mellemskolen kræver«, og dette i det hele blev besvaret benægtende, fulgte deraf, at en Forøgelse af Timetallet i Byskolerne her, som i andre Byer, var nødvendig, hvis den at-

traaede Forbindelse skulde tilvejebringes. — Skolekommissionen nedsatte derfor en Komite til at forhandle med Overlærerne og derefter fremkomme med Forslag, og et saadant, der er tiltraadt af Kommissionen og i alt væsentligt af Fælleslærertraadet (i Henhold til Min. Cirkul. af $\frac{1}{6}$ 04). vil man herved indstille til det ærede Byraads Godkjendelse.

Efter den nuværende Undervisningsplan er Timetallet i Byskolerne:

	6. Kl.	5. Kl.	4. Kl.	3. Kl.	2. Kl.	1. Kl.
For Drengene . .	29	28	25	22	22	18
For Piger	30	30	25	23	21	20

Nu foreslaaas

for begge . . .	30	30	30	24	24	20
-----------------	----	----	----	----	----	----

og medens Skolegangsordenen hidtil har været saaledes, at 6., 5. og 1. Kl. søge Skole om Formiddagen, de andre Klasser om Eftermiddagen, anser man det for nødvendigt, at 4. Klasse, fra hvilken Overgangen til Mellemskolen skal finde Sted, og som derfor er den, hvis Timetal er forhøjet mest, bliver Formiddagsklasse, saa at alt-saa de 3 ældste Klasser komme til at gaa om Formiddagen, de 3 yngste om Eftermiddagen. Ved senere Ordning kan fremdeles 2 Klasser benytte samme Klasseværelse, og dette kan staa ledigt til Udluftning hver Dag Kl. 1—2.

Selv om det forøgede Timetal indføres i Byskolerne fra April 1906, vil det dog vare adskillige Aar, inden disse ville være i Stand til at føre et nogenlunde passende Antal af Elever fra 4. Kl. til Mellemskolen. Kommissionen har derfor ikke ment det rigtigt allerede nu at tage Stilling til Spørgsmaalet om, hvorvidt der bør indrettes Mellemklasser ved hver Byskole, eller om Eleverne fra disse skulle samles i en fælles

Mellemskole. Da man endnu ikke er i Stand til at overse, hvorledes Forholdene ville udvikle sig, hvor mange Elever fra Byskolerne, der ville gaa over i Mellemskolen m. m., maa helst en senere Skolekommission tage denne Sag op til Overvejelse.

En stor Del af Borgerstanden ønsker imidlertid en kommunal Mellemskole snarest muligt, og dette Ønske er man i Stand til at imødekomme ved Hjælp af de to Borgerskoler, hvis hele Indretning er saadan, at en Overgang fra deres 4. Klasser til Mellemskole uden Forøgelse af Klassernes Timetal kan finde Sted. Man foreslaar derfor, at der fra April 1906 af hver af disse to 4. Klasser dannes en Mellemskoleklasse og 1 almindelig Borgerskoleklasse, hvilken sidste føres op gennem de øvrige Klasser som hidtil, medens den Afdeling, der efterhaanden bliver Mellemskole, forøges med en 8. Klasse.

Men da der i Byskolerne allerede inden den nye Timeplan er gennemført, kan være enkelte særlig begavede Elever, hvis Forældre ønske dem overførte til en Mellemskole og kunne stille de fornødne Garantier, og som, selv om de ikke fyldestgøre Fordringerne til Optagelse, dog maa antages uden Vanskelighed at kunne indhente det manglende, vil man foreslaa som rent midlertidig Foranstaltning, at der af disse dannes 1 eller 2 Mellemskoleklasser (paa mindst 20 Elever), som i en af Borgerskolerne eller i begge træder i Stedet for en 1. Klasse, saa der kun optages nye Elever til den ene Klasserække.

Disse Forslag indstiller man herved til det ærede Byraads velvillige Overvejelse.

Laursen erindrede om, at den foreliggende Sag tidligere rent forbigaaende havde været be-

handlet i Raadet. Sagen blev dengang henvist til Overvejelse af Skolekommissionen, der igen nedsatte et Underudvalg, bestaaende af dens Formand, Pastor Lyngby, Jakob Jensen og Taleren til Sagens Behandling. Forhandlingen i dette Udvalg førte i det væsentlige til den nu foreliggende Indstilling, der var enstemmig vedtaget af Skolekommissionen. Indstillingen havde været forelagt det samlede Skoleraad; dette havde vel ikke enstemmig sluttet sig til den, men der havde dog i dette været overvejende Stemning for de i denne fremsatte Tanker. Endelig skulde Taleren, hvad Sagens Historie angik, endnu tilføje, at den tidligere havde været overvejet af Skolekommissionen i Forbindelse med samtlige Overlærere. Medens Hovedspørgsmaalet oprindelig havde drejet sig om en eventuel Indførelse af Mellem-skoleklasser i de kommunale Skoler var under Sagens Behandling Spørgsmaalet om Udvidelse af Undervisningen i Byskolerne traadt mest i Forgrunden. Den Del af Kommissionens Indstilling, der tog Sigte herpaa, var utvivlsomt den videst rækkende, og den der var lagt mest Vægt paa. Gennemførelsen af en udvidet Undervisning var imidlertid forbunden med visse Vanskeligheder dels med Hensyn til selve Skolelokalerne dels med Hensyn til Lærerpersonalet. Det vilde paa den ene Side blive nødvendigt at ansætte nogle flere Lærere og Lærerinder, og paa den anden Side vilde Skolelokalerne blive endnu mere benyttede end hidtil. Da man dog stadig kunde opretholde dobbelt Brug af Skolerne, vilde man formentlig ikke behøve foreløbig at bygge nogen ny Skole. Hvad angik det andet Punkt af Indstillingen, nemlig det, der vedrørte Spørgsmaalet om Mellem-skolen, havde man, for at imødekomme Ønsket om Oprettelsen af en kom-

munal Mellem-skole tænkt sig, at der af hver af Borgerskolens 2 Fjerdeklasser kunde dannes en Mellem-skolekasse og en almindelig Borgerskoleklasse, saaledes som nærmere angivet i Indstillingen, hvad der kunde gøres uden nogen Forandring i Skolernes Organisation og uden væsentlig Udgift for Kommunen. Da man stod ganske uden Mulighed for at kunne vide, hvilken Tilslutning der fra Byskolerne vilde blive til Mellem-skolen, havde man ment ikke allerede nu at burde tage Stilling til Spørgsmaalet om, hvorvidt der burde oprettes Mellem-skolekasser ved hver Byskole eller kun en fælles Mellem-skole; man havde nøjedes med at foreslaa, at der som rent midlertidig Foranstaltning af Elever fra Byskolerne dannedes en eller to Mellem-skoleklasser paa mindst 20 Elever, der i en af Borgerskolerne eller i begge kunde træde i Stedet for en første Klasse. Viste det sig, at dette Forsøg slog stærkt an, vilde der efter 4 Aars Forløb være Anledning til at tage Spørgsmaalet om Mellem-skolens Organisation op til Overvejelse paany. Skulde der imidlertid ikke melde sig et tilstrækkelig stort Antal Elever til straks at danne en Mellem-skoleklasse, vilde det rigtige formentlig være, at man henviste de Elever, der meldte sig, til de private Skoler, til hvilke man saa kunde yde et Tilskud. — I økonomisk Henseende vilde Gennemførelsen af Kommissionens Forslag med Formindsnelsen af Skolepengene for Borgerskolens Vedkommende og med de forøgede Udgifter til den udvidede Undervisning i Byskolerne medføre en Merudgift for Kommunen af 12—13000 Kr. straks og senere, hvis der oprettedes 2 Mellem-skolekasser, 20,000 Kr. Taleren skulde hermed anbefale den foreliggende Sag til Raadets Velvilje.

J o h a n P e d e r s e n skulde ikke nægte, at han fandt Indstillingen noget for diplomatisk opfattet.

Han for sit Vedkommende forstod Forslaget saaledes, at det var Meningen at tage de flinkeste Elever fra Byskolerne og deraf at danne én eller to Mellemkoleklasser. Meldte der sig tilstrækkelig mange Elever, saaledes at der blev 2 Klasser, vilde Borgerskolens 2 første Klasser ophøre at være aaben for Tilgang af Elever, hvilket med andre Ord vilde sige, at Borgerskolen i Virkeligheden var dødsdømt. De Børn, der hidtil havde søgt Borgerskolerne, vilde herefter være henvist til enten Byskolerne eller de private Skoler. Der var efter Talerens Mening i for sig intet attraaværdigt ved at blive af med Borgerskolen, der i Virkeligheden var en god Skole, og det saa meget mindre, som Byskolerne nærmest vilde tabe i Værdi ved den foreslaaede Forandring, idet den vilde miste sine bedste Elever. Det var ogsaa i det Hele uheldigt — som Tilfældet vilde blive — at faa oprettet Særklasser for enkelte Børn. Muligvis vilde Forslagets Gennemførelse bevirke, at de private Skoler gik noget frem, naar Borgerskolen maatte nedlægges, men det var jo egentlig ikke det, der fortrinsvis laa i Kommunens Interesse.

Jakob Jensen paapegede, at den Henvendelse, der i sin Tid var sket til Raadet fra Arbejderorganisationerne denne Sag vedrørende, indeholdt langt videregaaende berettigede Krav med Hensyn til Undervisningen, end den nu foreliggende Indstilling foreslog at opfylde. Naar Taleren over Hovedet var gaaet med til denne Indstilling, var det, fordi han ønskede en Reform af Byskolerne, der stod paa et meget lavt Trin, og Forslaget betød dog et Skridt i Retning af Forbedring af Undervisningen i disse. Han forstod ikke rigtigt den foregaaende Talers Betragtninger, idet det ikke stod ham klart, hvorledes det kunde

komme Befolkningen til Skade, at de dygtige Elever i Byskolerne fik en bedre Undervisning end nu, naar der samtidig sørgedes for, at der ogsaa gaves de Elever, der ikke overgik i Mellemkolen, en forsvarlig Undervisning. Man opnaaede efter Forslaget — hvad der maatte betragtes som et Fremskridt — en Adskillelse mellem Elever efter deres Evner og ikke efter Forældrenes økonomiske Forhold. Borgerskolen vilde næppe lide nogen Skade, da man jo til enhver Tid senere kunde tage Bestemmelse om at oprette Mellemskoleklasser ved hver enkelt Byskole, hvis der skulde blive Trang hertil. Han skulde iøvrigt tilføje, at han saa noget anderledes paa Borgerskolen end den foregaaende Taler, idet den nærmest maatte betragtes som en Skole for særlig privilegerede, da ikke alle og enhver kunde opnaa at faa deres Børn i den, og som saadan ikke havde særlig Krav paa Støtte. Foreløbig var der imidlertid slet ikke Tale om at tage Stilling til Spørgsmaalet om, hvorvidt Borgerskolen skulde nedlægges eller ikke.

Nørgaard betonedede, at Behandlingen af Sagen i dette Møde var og kun kunde være en rent foreløbig Behandling af den. Det foreliggende Spørgsmaal var af alt for gennemgribende Betydning til, at man kunde tage Stilling til det med det samme. Alle var sikkert enige om, at man burde arbejde henimod at give Børnene den bedst mulige Undervisning, men Forholdet var jo tillige dette, at man ogsaa noget maatte se paa den finansielle Side af Sagen. Skolekommissionens Indstilling maatte nærmest betragtes som en Overvejelse af Sagen fra et pædagogisk Standpunkt, men forinden man tog endelig Bestemmelse angaaende de foreslaaede Reformer, var det rimeligt, at der indhentedes Erklæring ogsaa fra Skoleud-

valget, der tillige havde Pligt til at overveje, hvilke Ofre, der maatte og kunde bringes for Reformer-
nes Gennemførelse. Derefter maatte jo Budget-
udvalget overveje de finansielle Konsekvenser. —
Det glædede iøvrigt Taleren at se, at Skolekom-
missionen lagde den største Vægt paa Udvidelsen
af Undervisningen i Byskolerne. Denne Side af
Sagen tillagde han ogsaa den største Betydning,
selv om han ikke kunde erkende, at disse Skoler
var saa daarlige som fra anden Side hævdedet. Om
man derimod skulde stræbe efter Indførelsen af
en kommunal Mellemskole, ansaa han for meget
tvivlsomt. Sikkert var det i hvert Tilfælde, at
der fra de Sagkyndiges Side og fra alle Lejre
havde rejst sig Stemmer mod en saadan Skole.
Der var i saa Henseende blandt meget andet gjort
gældende, at man ved Oprettelsen af en kommu-
nal Mellemskole kun opnaaede paa et tidligere
Tidspunkt end nu at faa sat Skel mellem Eleverne
i Folkeskolen, at Mellemskolen vel vilde blive til
Gavn for Eksaminerne i de højere Skoler, men
paa den anden Side vilde bevirke, at de kommu-
nale Skoler blev Eksamensskoler, hvad man hidtil
havde villet undgaa, at de højere Skoler mulig
herefter vilde blive mere demokratiske, medens
Mellemskolen i Virkeligheden vilde faa et mere
aristokratisk Anstrøg, idet den kun kunde søges af
Elever, hvis Forældre kunde lade dem fortsætte
Skolegangen til det 15 Aar, og at Folkeskolen
faktisk vide blive ringere, naar man berøvede dem
deres bedste Elever. Det var saaledes ikke saa
let for Lægfolk at have nogen begrundet Mening
om det heldige eller uheldige i Indførelsen af en
kommunal Mellemskole. At anstille Forsøg i saa
Henseende, som foreslaaet i Indstillingen, ansaa
Taleren for mindre rigtigt, da man sikkert ikke

burde gøre Spørgsmaal paa Skolevæsnets Omraade til Genstand for Eksperimenter. Han var ganske enig med Johan Pedersen i, at Indstillingen var noget for diplomatisk i sine Udtryk, og nok kunde tiltrænge yderligere Belysning, idet det kunde synes, som om den foreslaaede Ordning i sin Helhed kun var et rent Forsøg. Det forekom ham imidlertid utvivlsomt, at man ved den foreslaaede Ordning vilde slaa Borgerskolen ihjel, og det vilde han for sit Vedkommende meget beklage. Borgerskolen, paa hvilken mange satte stor Pris, havde utvivlsomt Eksistensberettigelse, og den havde i hvert Tilfælde den Betydning, at den øvede en udmærket regulerende Virkning paa Undervisningen i de andre Skoler og navnlig de private ikke særlig gode Skoler, saavist som Konkurrencen havde sin store Betydning saavel paa Skolevæsnets Omraade som i alle Livets Forhold. Der havde tidligere af nuværende Rektor Lund i Horsens været fremsat Forslag om en delvis Udvidelse af Borgerskolen saaledes, at aarlig ca. 30 af de flinkeste Elever fra Byskolerne gratis kunde optages i denne; til Gennemførelse af denne Plan holdtes der af Kommunens da optagne Laan ca. 30,000 Kr. tilbage. Denne Tanke havde hans Sympathi, og det forekom ham, at meget kunde tale for hellere at føre den ud i Virkeligheden end at give sig i Lag med usikre Forsøg med Hensyn til en kommunal Mellemskole. — Taleren vilde i det hele gerne være med til at bringe Ofre for at give Børnene de størst mulige Chancer for at faa den bedst mulige Undervisning, men han kunde ikke gaa med til Foranstaltninger, der i Virkeligheden forringede Folkeskolen, og han var noget bange for, at man fristede denne med en

Mellemskole, der til syvende og sidst maaske ikke var meget værd.

Filtenborg maatte bestemt tage Afstand fra den fra anden Side faldne Udtalelse om Byskolerne lave Standpunkt. For 4 Aar siden havde man udvidet Undervisningsplanen for disse Skoler udover, hvad Skoleloven krævede, og der var fra Kommunens Side aldrig vist nogen Smaalighed overfor de Krav, Skolerne stillede. Man maatte imidlertid være noget forsigtig med at træffe forsøgsvisse Foranstaltninger paa Skolevæsnets Omraade i den ommeldte Henseende, da man ikke havde nogensomhelst Erfaring paa dette Punkt, og man burde rolig vente, til man saa, hvorledes man andre Steder blev tilfreds med Mellemskolen. Der maatte ogsaa tages tilbørligt Hensyn til Kommunens økonomiske Forhold, der nærmest var daarligere nu end tidligere, idet Skatteevnen her i Byen i de senere Aar havde været vigende. Han var bange for, at den kommunale Mellemskole vilde forringe Byskolerne og fuldstændig ødelægge Borgerskolen. Denne sidste Skole var saa langt fra nogen Skole for særlig privilegerede, som de mere velhavendes Børn ikke blev optagne i denne. Taleren vilde hellere være med til Forbedringen af Undervisningen i Byskolerne end til Oprettelsen af en kommunal Mellemskole.

Laursen kunde ikke indse, at Skolekommissionens Indstilling — som antydte — var særlig diplomatisk affattet. Flere af Talerne havde derimod ikke helt forstaaet den paa et enkelt Punkt. Sagen var denne, at man ikke havde eller kunde have nogen Anelse om, hvor mange Elever der vilde melde sig til Mellemskolen, og for at faa tilvejebragt den i saa Henseende fornødne Statistik, forinden man tog Bestemmelse om Oprettelse af

Mellemskoleklasser i en eller samtlige Byskoler, havde man foreslaaet som foreløbig Foranstaltning at danne 1 eller 2 Mellemskoleklasser i Byskolerne for Elever fra Byskolerne. Naar det fra forskellig Side som Anke mod Forslaget var anført, at dets Gennemførelse vilde give Byskolen Dødsstødet, maatte han hertil sige, at man ved Forslagets Affattelse netop havde haft til Hensigt at bevare denne Skole, der var en god Skole med en stor Kreds af Venner. Taleren nærede i hvert Tilfælde intet Ønske om at komme den til Livs. Den nævnte Skole vilde ved den foreslaaede Ordning tværtimod opnaa den Fordel at faa en Del af sine Elever ført frem til Mellemskolen. Naar man saa stærkt havde kritiseret Byskolerne, maatte Taleren advare mod alene af den Omstændighed, at Timetallet i de herværende Skoler maaske var lidt mindre end andre Steder, at slutte, at Undervisningen her var ringere end paa hine; det var ikke Timetallet, der var absolut afgørende i saa Henseende. Han kunde som Modvægt til de faldne nedsættende Udtalelser om Byskolerne oplyse, at han fra Statens Skolekonsulent, der for nylig havde besøgt den ny Byskole paa Frederiksbjerg, havde haft en Skivelse, hvori denne bl. a. om den udtalte, at han ikke erindrede nogen Skole, hvor han havde været mere tilfreds med, hvad han havde set. Det var sandt nok, at man ikke kunde faa Undervisningen i Byskolerne god nok, og det første Led af Indstillingen angaaende Udvikelsen af Undervisningen af disse ansaa Taleren ogsaa for det vigtigste, men derfor var der ingen Grund til at fortabe sig i Betragtning over, at man her i Byen stod tilbage paa Skolevæsnets Omraade, hvad man ikke gjorde, ligesom det var haardt nok at høre, at man befrygtede, at Kommissionens

Forslag, der netop tilsigtede Forbedring af Byskolerne, vilde gøre disse ringere. Paa den anden Side forekom det ham rigtigt samtidig med Uddannelsen af Undervisningen i Byskolerne at forsøge at faa begyndt paa en Mellem-skole for at komme paa det rene med, hvor stor Interessen for en saadan vilde vise sig at være.

Mikael Johansen skulde, da Jacob Jensens Udtalelser kunde forstaas, som om det alene var Arbejderorganisationen, der havde rejst det foreliggende Spørgsmaal, gøre opmærksom paa, at dette allerede i December 1903 efter Initiativ af Byens Overlærere var taget op til Overvejelse. Det forbavsede ham at se den stærke Modstand, der fra de forskellige Sider rejstes mod det omhandlede Forslag. Indstillingen var blevet til gennem et Kompromis, og var i sin foreliggende Form enstemmig vedtaget af Skolekommissionen der vel maatte anses for sagkyndig paa Skolevæsnets Omraade. Han kunde for sit Vedkommende ikke se, at Indstillingen paa noget Punkt var uklart eller som fra flere Sider fremdraget — særlig diplomatisk affattet. Det glædede ham at høre det varme Forsvar, der var ført for Borgerskolen, som ogsaa han ønskede bevaret, men han kunde ganske vist ikke rigtigt fatte, hvorfor man ikke for længe siden havde udvidet den, saaledes, at den kunde modtage de Elever, der meldte sig, naar man nærede saa stor Interesse for den. Idet han skulde fremhæve, at for ham stod Undervisningen i Byskolerne som den vigtigste Del af den foreslaaede Reform, anbefalede han at tiltræde Skolekommissionens Forslag.

Johan Pedersen pointerede, at det foreliggende Forslag altsaa var et enstemmigt Kompromis. Han maatte vedvarende hævde, at man,

hvis man bortskar den ene Klasserække fra Borgerskolen snart vilde gøre det helt af med den, og det var dog en mærkelig Maade at reformere paa, at man afskaffede noget godt, fordi ikke alle kunde komme til at nyde godt deraf. Det rigtigste vilde efter hans Mening være, at man bevarede Borgerskolen ganske uforandret, og forsøgte at oprette en Mellemkoleklasse ved en af Byskolerne. Spørgsmaalet om en Reform af Skolevæsnet egnede sig imidlertid ikke til at afgøres med det samme, og han skulde derfor henstille, at man udsatte Sagen.

Jakob Jensen havde været klar over, at der vilde blive rejst nogen Modstand mod det fremsatte Forslag, og det kunde vel heller ikke være anderledes, hvor Talen var om et saa vigtigt og omfattende Spørgsmaal. Naar han havde omtalt den Betydning, som det af Arbejderorganisationerne sammenkaldte Møde for Optagelsen af Spørgsmaalet om en Reform af Skolevæsnet, var dette kun sket for at pege paa, at der paa dette Møde var krævet — og med fuld Ret — Gennemførelse af langt videregaaende Foranstaltninger, end man nu havde foreslaaet. De Foranstaltninger, der efter Skoleloven af 1899 var foretagne med Hensyn til Skolernes Ordning, var navnlig kommet Lærerne til Gode; han misundte paa ingen Maade disse den Forbedring af deres Stilling, de havde opnaaet, men for selve Undervisningens Vedkommende blev der ikke vundet meget. Den af Laursen ommeldte Skrivelse tjente naturligvis til Ros for den paagældende Skole, men man kunde dog vist alle blive enige om, at Byskolerne trængte til at reformeres. Naar det fra forskellig Side under Forhandlingen var blevet hævdet, dels at Indførelsen af Mellemskolen ingen Forbedring

vilde være af Undervisningen, dels at den vilde fortrænge Borgerskolen, saa han ikke rettere, end at man herved gjorde sig skyldig i en Modsigelse; var det sidste nemlig Tilfældet, vilde det jo netop sige, at Befolkningen vilde betragte Oprettelsen af Mellemskoleklasser som et Fortrin. At de mindre Byer kunde komme noget foran med Hensyn til Skolevæsnets Udvikling, laa formentlig deri, at de bedrestillede Folk i hine havde mindre let Adgang til at skaffe deres Børn bedre Undervisning i private Skoler, og derfor interesserede sig mere for de kommunale. Det var saa langt fra Tilfældet, at man fra Borgerskolen afviste de mere velhavendes Børn, som af Filtenborg hævdede, at der tværtimod ved Optagelsen af Elever i denne udtrykkelig forespurgtes, om Forældrene troede, at de havde Evne til at lade Børnene gaa Skolen igennem. Ved Oprettelsen af Mellemskolen vilde man kunne bibringe endnu flere Børn en fyldigere Undervisning, og han haabede meget, at det maatte kunne lykkes at tilvejebringe Enighed om at gennemføre Forslaget i dets Helhed. I og for sig kunde han ikke indse, at der var noget i Vejen for at vedtage det allerede i dette Møde, da Medlemmerne af Skoleudvalget, der tillige var Medlemmer af Skolekommissionen, ikke vilde komme til noget andet Resultat end denue, heller ikke med Hensyn til de Udgifter, Planens Gennemførelse vilde medføre, og som ikke var uoverkommelige.

Nørgaard kunde tænke sig den Mulighed, at Skoleudvalget, selv om det var enigt med Skolekommissionen, hvad den pædagogiske Side af Sagen angik, kunde have et noget andet Syn paa den, forsaavidt angik dens pekuniære Side, og han maatte derfor fastholde at Spørgs-

maalet burde henvises til det ommeldte Udvalg. Han var ved Laursens sidste Udtalelse bleven yderligere bestyrket i sin Opfattelse, idet det efter denne kunde se ud, som om der først senere skulde tages Bestemmelse om Oprettelsen af Mellemskolen, medens det af Laursens Udtalelse nu fremgik, at det var Meningen straks at oprette en saadan Skole. Det forekom ham imidlertid — som hævdet —, at man burde gaa varsomt til Værks hermed, saa meget mere som der fra kompetent Side var rejst Tvivl om Nyttens af en Mellemskoles Oprettelse. Naar Mikael Johansen havde betegnet Forslaget som Resultat af et enstemmigt »Kompromis«, forekom denne Udtalelse ham noget mindre diplomatisk, og det tydede jo dog paa, at der ogsaa inden for Kommissionen havde gjort sig forskellige Anskuelser gældende angaaende den omhandlede Sag.

Laursen saa ikke rettere end, at det vilde blive en langt dyrere Foranstaltning, hvis man skulde ind paa den omtalte af Rektor Lund fremsatte Plan, hvilken straks krævede en Tilbygning til Borgerskolen med en Udgift af ca. 30,000 Kr. Han troede heller ikke, at Skoleudvalget som saadant vilde stille sig anderledes til Sagen, end dets Medlemmer havde gjort i Skolekommissionen, idet det havde været en Opgave for dem ogsaa i denne at tage de nødvendige økonomiske Hensyn, det var jo forsaavidt kun en ren Formalitet, naar Sagen nu sendtes til Skoleudvalget til Erklæring. Han følte sig stadigt overbevist om, at Borgerskolen intet vilde lide ved den foreslaaede Plan, saa vist som det var en Skole med et forstandigt Maal og en god Plan. Man foregreb i Virkeligheden intet ved at gennemføre det foreliggende Forslag; skulde man senere ønske at genoprette

de 4 Klasser i Borgerskolen, lod dette sig nemt gøre. Det var netop for at spare Kommunen for Udgifter og for at vinde Erfaring med Hensyn til, hvor stor Tilgangen til Mellem-skolen vilde blive, man havde stillet Forslag om den i Indstillingen omtalte midlertidige Foranstaltning. Skulde man, som antydet fra en enkelt Side, oprette en Mellem-skole ved en af Byskolerne, vilde det medføre, at man saa meget hurtigere blev nødt til at bygge en ny Skole. Man kunde forsaavidt gerne sige, at Indstillingen var fremkommet som Resultat af et Kompromis, som det i sin Tid fra Arbejderorganisationerne indsendte Andragende krævede langt betydeligere Reforme paa Undervisningsvæsnets Omraade, og det jo, naar man skulde kunne fremkomme med et pædagogisk forsvarligt og økonomisk gennemførligt Forslag, var nødvendigt, at der sloges noget af paa de stillede Fordringer. Men Indstillingen, som den forelaa, var enstemmig vedtaget i Skolekommissionen, efter at Sagen var gennemtænkt og drøftet, og han skulde meget anmode om, at man vilde modtage det foreliggende Forslag med Velvilje og underkaste det en upartisk Behandling under Overvejelse af samtlige Sagens Forhold uden at lade sig paavirke af den Agitation, som fra privat Side var sat i Gang Spørgsmaalet vedrørende.

M i k a e l J o h a n s e n skulde ikke indlade sig i nogen Strid om, hvem der var optraadt mest diplomatisk under Sagens Behandling. Det var fuldt forsvarligt at betegne Indstillingen som et Kompromis, da der oprindeligt af enkelte var stillet langt videregaaende Krav om Udvidelse af Undervisningen.

F i l t e n b o r g maatte overfor Jacob Jensen fastholde, at det ikke blot var Lærerne, der havde

nydt godt af de efter Skoleloven foretagne Reform-
mer. Selve Undervisningen havde ogsaa draget
Fordel heraf, idet Antallet af Undervisningstimerne
var steget fra 18—24 til 20—30 ugentlig.

Lotttrup fandt, at der ved det fremsatte For-
slag var taget tilstrækkeligt Hensyn til alle Sider,
men selvfølgelig maatte Budgetudvalget nærmere
udtale sig om, hvorvidt det i økonomisk Henseende
var gennemførligt. Det forekom ham iøvrigt at
ville være rimeligt, om Staten, naar den efter-
haanden stillede saa store Fordringer med Hensyn
til Undervisningen, ogsaa ydede Bidrag hertil.

Nørgaard vilde ikke undlade at fremhæve,
at han ikke i den paagældende Sag havde ladet
sig paavirke af nogen Agitation her i Byen i den
ene eller anden Retning. Hans Tvivl med Hen-
syn til det gavnlige i Oprettelsen af en Mellem-
skole var fremkaldt ved Udtalelser fra kompetente
Skolemænd andetsteds.

Sagen gik til Skoleudvalget til Erklæring.

3. (J. Nr. 151—1905). Den foreliggende Indstilling
om, at uerholdelige **Skatter og Afgifter** føres til
Afgang i Regnskabet, tiltraadtes.
4. (J. Nr. 92—1905). Det fra Malermester C. Chr.
Nielsen, Restauratør N. R. Hansen og P. P. Jen-
sen som Ejere af Nr. 38 paa Nørregade modtagne
Andragende om, med Hensyn til Afdragning af
Bidrag til Gadens Asfaltering at maatte stilles un-
der samme Vilkaar som den tidligere Ejer og
Gadens øvrige Grundejere, bevilgedes.

Udenfor Dagsordenen forelaa

5. (J. Nr. 166—1905). Indstilling fra Politimesteren
om, at **Skridtkørsel** paabydes i den snævre søndre
Del af Badstuegade mod Borgporten.

Lotttrup havde intet mod at tiltræde Politi-
mesterens Indstilling, men han skulde henstille, at

det gældende Paabud om Skridtkørsel i Volden bortfaldt; dette var næppe nødvendigt, efter at Færdslen nu for en stor Del gik gennem Guldsmedgade.

Nørgaard vilde benytte Lejligheden til at erindre om, at der tidligere havde været rejst Spørgsmaal om at træffe Foranstaltninger betræffende Kørsel med svært belæssede Vogne og med Motorcykler. Denne Sag blev henvist til Brolægningsudvalget, uden at man senere havde hørt noget til den.

Johan Pedersen ønskede fremhævet, at Paabudet om Skridtkørsel i Badstuegade kun skulde gælde for Vogne, der kørte mod Borgporten, og ikke for Vogne, der kørte fra Borgporten ind i Badstuegade.

Vestesen bemærkede, at det ommeldte Spørgsmaal om Regulering af Kørslen blandt andre Gader omfattede Gl. Guldsmedgade; saalænge Opførelsen af Husene langs dennes ene Side stod paa, havde man ikke kunnet gøre de nødvendige Iagttagelser med Hensyn til Kørslen gennem den, men efterat Byggeriet nu var ophørt, var man begyndt at foretage Undersøgelser i saa Henseende.

Filtenborg vilde finde det ønskeligt, om de ommeldte Forhold snart kunde blive ordnede, da det bl. a. vilde være en stor Fordel at kunne faa Vogne med Trælast fra Havnen til Frederiksbjerg bortvist fra Søndergade og Ryesgade.

Den foreliggende Indstilling tiltraadtes, idet det vedtoges samtidig at henstille til Politimesteren, hvorvidt det gældende Paabud om Skridtkørsel i Volden ikke bør bortfalde.

6. (J. Nr. 144—1905). Der forelaa Andragende om **Tilskud til private Skoler** fra Kommunen.

Laursen oplyste, at Anledningen til Fremkomsten af det foreliggende Andragende var denne, at der i sidste Rigsdagssamling var givet Løfte om paa næste Budget at stille en Sum til Raadighed til Bidrag til private Skoler i Byerne under Forudsætning af, at der ogsaa ydedes disse Tilskud af de vedkommende Kommuner. Det, Andragerne, hvis Skoler ikke var eksamensberettigede, ønskede, var at faa en Udtalelse fra Byraadet for eller imod Tanken om Bidrag fra Kommunen, medens der jo ikke nu kunde være Tale om at underkaste Sagen en Behandling i Realiteten, idet der, forinden denne foretoges, gennem Skoleudvalget maatte tilvejebringes yderligere Oplysninger i Sagen. Taleren skulde anbefale, at man stillede sig velvilligt over for Andragerne. De private Skoler havde i Virkeligheden en Mission at udføre, og de arbejdede under vanskelige økonomiske Forhold, saaledes at en Del af dem eventuelt vilde gaa ind, hvis de ikke fik Tilskud, hvilket meget let kunde medføre en Forøgelse af Udgifterne til det kommunale Skolevæsen.

Nørgaard kunde nok gaa med til at vise sig imødekommende over for de private Skoler, men han skulde dog opfordre Skoleudvalget til, forinden man tog Stilling til Sagen at overveje, hvorledes man paa fyldestgørende Maade kunde faa iværksat et effektivt Tilsyn med de paagældende Skoler.

Mikael Johansen vilde anbefale, at man straks i Dag udtalte sin Sympathi for Tanken om Understøttelse fra Stat og Kommune til de private Skoler, hvad man kunde gøre uden derved at binde sig paa nogen Maade. Det var paa høje Tid, at Skolerne i Byerne opnaaede samme Begunstigelse som de paa Landet.

Jakob Jensen havde kunnet gaa med til, at man — som Tilfældet var — understøttede de eksamensberettigede private Skoler. Det kunde der forsaavidt være nogen Rimelighed i, som disse paa en Maade stod som Eksempler for de kommunale Skoler. Naar Talen derimod blev om at understøtte de private Skoler i al Almindelighed, stillede Sagen sig noget anderledes. Man havde her i Byen en Del private Skoler, som man i Virkeligheden var bedst tjent med at komme af med, hvad ogsaa Laursen var bekendt med. Tilsynet hjalp i og for sig ikke meget. Naar Forholdene var saaledes, saa han ingen Grund til i Almindelighed at yde Bidrag til de private ikke eksamensberettigede Skoler.

Johan Pedersen var af den Mening, at man kunde tage det Standpunkt til Sagen, at man understøttede de private ikke eksamensberettigede Skoler, der ligesom de eksamensberettigede kunde staa som Eksempler for andre Skoler.

Laursen skulde ikke bestride, at der blandt de private Skoler kunde findes enkelte mindre gode, men betragtede man dem under et, maatte man erkende, at de under den vanskelige Konkurrence med Borgerskolen, der fik et betydeligt Tilskud, udførte et efter deres Forhold rimeligt og godt Arbejde. Opnaaede de private Skoler de ønskede Understøttelser, vilde de blive saaledes stillede, at man yderligere kunde vente en Forbedring af Undervisningen i dem.

Det vedtoges at afvente Indstillingen fra Skoleudvalget i Sagen.

